

Po preosnutku »Slovenije« se je slovstveno delovanje (kritika) omejilo le na majhno število udeležnikov ter se umaknilo v »slovstveni klub« in v »tehniški klub«. Oba kluba sta samostojna, vsaki s svojimi pravili in določili.

(Koniec prihodnjič.)

Star »Slovenijan«, sedaj član »Slov. kluba«.

Slovensko gledališče. O nekaterih predstavah našega gledališča v predpustu smo se, žal, prisiljeni manj povoljno izrazili i glede njih etične i glede njih pesniške vrednosti sploh; sedaj pa radi priznavamo, da se je naše gledališče v postnem času zopet na prav znamenito stopinjo povzpelo in sicer glede opere kakor glede drame. S tem, da je dramatično društvo spravilo na oder Gounodovo opero »Margareto« — poznejši gledališki listi so napovedovali »Fausta«, a pravzaprav se ta opera imenuje »Faust in Margareta« — je dokazalo, kako visok smoter si stavi. Besedilo za to opero sta preredita francoska pisatelja J. Barbier in S. M. Cané. Samostojno delo torej libreto ni, kajti naslanja se preočitno na Goethejevega Fausta. Nemci govore o tem tekstu radi nekako prezirljivo, izpodtikajoč se ob »francoskem vkusu«. Da delo omenjenih dveh francoskih pisateljev glede pesniške vrednosti ne dosega nesmrtnega proizvoda Goethejevega, je nedvomno, a Bog ve kaka krivica se nemškemu geniju po tej predelavi izvirnika tudi ni zgodilo. Vsaj zaokroženo je dejanje v operi dovolj lepo, in kolikor je v žaloigri nežnih in pretresljivih momentov, so se vsi sprejeli v tekst, kolikor je bilo glede na operno tehniko sploh mogoče. Že dejanje samo na sebi v tej operi je torej tako, da zanimlje gledalca popolnoma in mu naslaja dušo, vrhu vsega tega pa še prekrasna, rekli bi, nebeška glasba, ko bi bil v današnjih realističnih časih še dovoljen tak izraz.

Ni nam znano, koliko cenijo umetniki in glasbeni kritiki to Gounodovo delo, a zdi se nam, da ni mnogo glasbenih umotvorov, ki bi se odlikovali po tolikih lepih melodijah, kakor jih čuješ v »Faustu«. Skoro v vsaki operi se nahaja več ali manj posameznih mest, ki človeku manj segajo v srce; v Faustu tacih vrzeli in praznot ni. Naj si so zvoki, ki ti done na uho, svečani in veličastni, ali pa nežni in milobni, nikdar ni njih učinek samo vnanji, vedno ti pretresajo tudi dušo in prodro v srce. Zato pa se tudi ni samo na Francoskem, zlasti v Parizu, pel že nešteto krat, ampak je dosegel tudi povsod drugod izredne uspehe. Za trdno upamo, da se ga tudi naše občinstvo ne naveliča tako kmalu, in sicer upamo to tem bolj, ker se je pel pri nas jako dobro in uprizoril zelo lepo.

Med igralci se je pred vsem odlikovala gospica Ševčíkova kot Margareta. Ne le, da je pela dovršeno, tudi njena igra je bila povsem primerna. Ta gospica ima v vsem svojem vedenju in nastopanju nekaj tako naravno ljubkega in preprosto ljubeznivega, da se človeku na prvi pogled prikupi. — Gospod Purkrabek (Faust) je bil ali nekoliko hripav, ali pa posameznih mest v tej operi sploh prav ne zmaguje — tega s popolno gotovostjo nismo mogli dognati — a istina je, da mu je dvakrat, trikrat glas malo odrekel. Toda občinstvo je to rado prezrlo vzpričo tega, ker je drugače dovršeno pel. — Gospod Vašiček (Mefisto) nas je tudi pri tej priliki prepričal, da je izvrstna moč naše opere. Da nam ni ničesar grajati na gospodu Nolliju, ki je pel Valentina, je samo ob sebi umevno. Njegov glas je v vseh ulogah enako čil in lepo doneč, a kot Valentin se je izkazal gosp. Nollij tudi zelo

spretnega igralca, osobito v prizoru, ko smrtno zadet prekolne svojo sestro. — Prav ljubka je bila tudi gospica Polakova kot Siebel; zlasti v 3. dejanju jo je občinstvo radi njenega nežnega in pristrčnega petja burno odlikovalo. Gospica Jungmanova je imela kot Marta v tej operi neznatno ulogo. — Zbor je dobro pel, zlasti moški.

Pela se je ta opera v času od 15. februvarja do 15. marcija štirikrat in sicer dne 21., 27., 29. februvarja in 6. marcija, zadnjikrat na korist basistu Vašičku, kateri se je ta večer lahko prepričal, da uživa obilo simpatij pri občinstvu.

Tudi kar se tiče drame, nam je zabeležiti velevažen dogodek. Dne 3. in 14. marcija se je igral pri nas prvič »Otello«. Tako smo se torej srečno povzpeli do Shakespearja! Ko smo čuli prvič, da mislijo »Otella« z domačimi močmi spraviti na naš oder, smo zmajevali nekako neverno z glavo. Balí smo se — in ta bojazen se nam je, žal, že tako često obistinila — neuspeha, in radi priznavamo, da smo bili tudi to pot prečrnogledi. Neumestno bi torej bilo, ako bi se glede te predstave, ki nas je tako prijetno iznenadila, izpodtikali ob vsaki malenkosti. Ne smemo prezreti, da je to pravzaprav šele začetek, in da se tudi naše dramatične predstave sčasoma še v marsikaterem oziru spopolnijo. Tako upamo za trdno, da se še izvezbajo in poboljšajo osebe, katerim so bile izročene v »Otellu« manjše uloge, in ki so se kazale še nekoliko okorne i v kretanju, i v govoru, ali pa da se nadomestijo sčasoma z drugimi, spretnjšimi. Glavne uloge pa so bile vseskozi v srečnih rokah. Kar se tiče gospoda Verovškega, ki je igral naslovno ulogo, naravnost priznavamo, da nas je presenetil. Imeli smo ga pač za spretnega igralca, a da bi zmagal tudi tako veliko in težavno ulogo, tega nismo pričakovali od njega. Ne trdimo, da se ne bi dalo v tej ulogi semtertja še fineje nijansovati in še podrobneje karakterizovati, toda vobče je g. Verovšek dokazal, da zna misliti in čutiti s pesnikom. Včasih se v malenkostih spozna dober igralec; tako nam je zares imponiral način, kako je gospod Verovšek kot Otello konec 4. dejanja odslovil svojo soprogo; notranji duševni boj je prav dobro razodevala njegova nemirna desnica, s katero je krčevito poprijemal in stresal zvitek papirja, od beneškega poslanstva mu izročena. Odkar smo videli gosp. Verovškega kot Otella, smo te misli, da se mu je dajalo premalo prilike, da bi se bil izkusil v večjih ulogah. — Kar se tiče njegovega glasu, bi bili pač želeli, da bi bil semtertja malo bolj zamolkel. V tej igri je morda sploh, vsaj pri veliki večini igralcev, nekoliko preveč grlo trpelo.

Desdemono je igrala gospica Terševa umetniško dovršeno. Imeli smo že večkrat priliko, da smo izrekli pohvalo o tej igralki, a kot Desdemona nam je posebno ugajala. Kako primerno se je znala vesti v težavnem položaju, ko se je morala odločiti ali za očeta, ali za moža, s koli pristnim čutom je kazala neskončno vdanost do svojega soproga, kako naivno je izražala prebridko presenečenje, ko se je razljutil nad njo njen tako ljubljeni mož ter jo v plačilo za vso nje zvestobo in ljubezen bil v obraz; in kako pretresljiva je bila njena igra v zadnjem dejanju, ko je izkušala najpoprej ubežati možu — morilcu, a končno, videč, da ji ni rešitve, se je vdala svoji usodi z resignacijo, kakršno vzmore le prava ljubezen.

Videli smo Shakespearjeve žaloigre na večjih odrih, in več kot enkrat smo bili priča, da je bil konec dejanja, ko je došel tragični moment do vrhunca, sprejet z burnim — smehom. Takrat smo to pripisovali nezrelosti in podivjanosti občinstva, sedaj smo drugzega mnenja. Kjer „Otella“ igrajo tako, kakor so ga igrali pri nas, ni mogoče, da bi se završek dejanja spremljal s smehom.

Da se je gospod Ineman tudi v ulogi Jagovi odlikoval, kakor dosedaj še v vseh ulogah, ni treba poudarjati; pogodil je satanski značaj tega nečloveka vseskozi dobro. Vrla je bila tudi gospa Danilova kot Emilija. Tudi gospod Danilo kot Cassio ni bil slab. Samo v zadnjem dejanju se nam je videlo, da malo preravnodušno opazuje krvavo igro, ki se vrši okrog njega.

Razen tega so bile v gori omenjeni dobi še sledeče predstave:

Dne 23. februarja se je igrala v drugič „Precijoza“. Dne 8. marcija sta bili dve predstavi, ki sta obe izvrstno uspeli; popoldne se je pela opera „Janko in Metka“, zvečer pa se je igral zopet „Brat Martin“. Dne 19. marcija pa je prišel prvič v letošnji sezoni na oder „Čarostrelec“, ki pa se je radi neprimerne razdelitve posameznih ulog ponesrečil. Z.

Dva koncerta „Glasbene Matice“ sta si sledila kratko drug za drugim dne 9. in 16. sušca t. l., rekli bi, kot generalne preskušnje pred ožjim občinstvom ljubljanskim za velika dva dobrodelna in zahvalna koncerta, katera je priredila „Glasbena Matica“ dne 23. in 25. i. m. širjemu dunajskemu občinstvu. Dobri izid in vtisk ljubljanskih koncertev naj bi bila dobro znamenje za uspeh na Dunaju. In res, dala sta nam to zagotovilo. Znana železna pridnost dirigentova in neumornost pevcev, ki jima ni kmalu para, sta se združili ter delovali skoro pol leta, da brez odmora opilijo in izcizelirajo cele vrste manjših in večjih skladb in veliko Dvořakovo balado „Mrtvaški ženin“. Kar se more od zбора zahtevati, to se je podalo: gibčnost in krasota tonov, enaka v vseh nijansah od najnežnejšega sotto voce do burnega ff; minucijozno fraziranje in deklamacija (vzbujala se nam je pač mestoma bojazen, da bode marsikdo, komur je jezik neznan, in ki sodi zgolj izza glasbenega stališča, oporekal, da sta fraziranje in deklamacija, formi v kvar, preminucijozna), povsem jasna in izrazita vokalizacija in pri tem popolna čistost intonacije — kaj naj si še boljšega želimo? Vse te vrline se uveljavijo pač najbolje v izključno vokalnih skladbah. Pričakovati je iz tega razloga, pa tudi vzpričo njih resnične velike glasbene krasote največjega uspeha od narodnih pesmi; vem, da so napravile enako kakor tudi Foersterjeva „Ljubica“ na tukajšnje občinstvo najgloblji učinek.

V ostalem se nam ni treba baviti z nadrobnim razmotrovanjem posameznih številčk programa. Govorili smo o vseh že tačas, ko so se prvič izvajale, ter ocenili i poetično Fibichovo „Pomladansko romanco“ i Dvořakovo velikolepo balado „Mrtvaški ženin“.

Kot novo skladbo (vsaj za Ljubljano) nam je omeniti Smetanovo predigro k slavnostni glasbeni drami „Libuša“, grandiozno simfoniško pesem o Libuši in Přemyslu. Po fanfarah, označujočih sijaj knežjega dvora, se začuje nežni motiv Libuše; temu se pridruži ter z njim splava v celoto motiv Přemysla. Nov je bil tudi Ant. Brucknerja „Te Deum“. Bruckner, postaren mojster-organist, napreduje sveže in mladeniški brhko v prvih vrstah naprednjakov; kot komponista-umetnika ga je šteti med „mlade“. Z naiv-